
Opgave 3 Een dementievriendelijke samenleving

Bij deze opgave horen de teksten 5 en 6 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Deze opgave gaat over de manier waarop wij als samenleving omgaan met mensen met dementie. Dementie is de verzamelnaam voor aandoeningen waarbij de hersenen informatie niet meer goed verwerken. De ziekte komt vooral bij ouderen voor en komt tot uiting in vergeetachtigheid, problemen met gewone dagelijkse handelingen, plotselinge veranderingen in gedrag en vergissingen in tijd en plaats. Door de vergrijzing zal het aantal mensen met dementie naar verwachting toenemen van 270.000 in 2019 naar 550.000 in 2040.

Uit onderzoek van Alzheimer Nederland, een organisatie voor mensen met dementie en mensen die hiermee te maken hebben, blijkt dat mensen op straat en medewerkers van bedrijven de ziekte niet goed herkennen en niet goed weten hoe ze het best kunnen reageren of kunnen helpen. Daarom zijn Alzheimer Nederland, pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in 2016 gestart met de campagne voor een dementievriendelijke samenleving. Op de website samendementievriendelijk.nl kunnen mensen een online training volgen in de omgang met mensen met dementie. Via spotjes op tv en sociale media worden mensen gewezen op de website. Bedrijven kunnen ook een training laten verzorgen voor hun personeel. In tekst 1 staat een deel van de toespraak die de staatssecretaris van VWS hield bij de presentatie van de campagne voor een dementievriendelijke samenleving tijdens een EU-conferentie over dementie.

Gebruik de inleiding van deze opgave op pagina 6.

Er is door het ministerie van VWS een politiek besluit genomen om enkele miljoenen euro's te investeren in de campagne voor een dementievriendelijke samenleving.

Politieke besluitvorming wordt beïnvloed door de omgeving. Er zijn verschillende soorten omgevingsfactoren te onderscheiden die de mogelijkheden voor overheidsbeleid kunnen beperken of verruimen, bijvoorbeeld sociale of culturele factoren. Ook relaties van Nederland met andere landen kunnen van invloed zijn op de besluitvorming.

In de inleiding is een **andere** soort omgevingsfactor te herkennen die invloed kan hebben op de politieke steun voor het investeren van miljoenen euro's in de campagne.

- 2p 19 – Welke **andere** soort omgevingsfactor is te herkennen in de inleiding? Licht je antwoord toe met een citaat uit de inleiding waaruit deze factor blijkt.
- Beredeneer dat deze factor de politieke steun voor het investeren van geld in de campagne voor een dementievriendelijke samenleving kan vergroten.

Alzheimer Nederland is mede-initiatiefnemer van de campagne voor een dementievriendelijke samenleving.

Op de website van Alzheimer Nederland staat:

“Al ons werk draait om de wensen en behoeften van mensen met dementie en hun omgeving. (...) We geven voorlichting over de ziekte van Alzheimer en andere vormen van dementie, bieden ondersteuning en komen op voor betere zorg voor mensen met dementie. (...) Alzheimer Nederland zit boven op het zorgbeleid in Den Haag, door het actief volgen en beïnvloeden van de politieke agenda en nauw contact met Kamerleden.” Hieruit blijkt dat Alzheimer Nederland een pressiegroep is.

- 3p 20 – Leg uit welke twee kenmerken van pressiegroepen te herkennen zijn in bovenstaand citaat van de website van Alzheimer Nederland. Pressiegroepen verschillen van politieke partijen.
- Geef voor elk van de genoemde kenmerken van pressiegroepen aan waarin dat kenmerk verschilt van politieke partijen.

Gebruik de inleiding van deze opgave op pagina 6.

Er zijn verschillende functies van socialisatie te onderscheiden, bijvoorbeeld de functie 'identificatie met de eigen groepen en cultuur' en de functie 'verandering van de cultuur van de samenleving en van groepen daarbinnen'.

- 2p 21 Leg uit welke **andere** functie van socialisatie te herkennen is in de inleiding van deze opgave op pagina 6. Gebruik in je uitleg:
- de naam van de functie van socialisatie;
 - informatie uit de inleiding op pagina 6 om deze functie te illustreren.

Gebruik de inleiding van deze opgave op pagina 6 en tekst 5.

- 2p 22 Leg uit dat de campagne voor een dementievriendelijke samenleving de sociale cohesie in de samenleving kan versterken. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept sociale cohesie;
 - een voorbeeld uit tekst 5 waaruit sociale cohesie blijkt.

Gebruik tekst 5.

De campagne voor een dementievriendelijke samenleving wordt gesteund door politieke partijen uit verschillende politieke stromingen en sluit aan bij uitgangspunten van verschillende politieke stromingen.

In tekst 5 is een uitgangspunt van de confessionele stroming te herkennen.

- 2p 23 Leg uit welk uitgangspunt van de confessionele stroming dit is. Gebruik in je uitleg informatie uit tekst 5 waarin dit uitgangspunt te herkennen is.

Zie regel 22 tot en met 28 van tekst 5.

In trainingen of scholing in het kader van een dementievriendelijke samenleving leren mensen de signalen te herkennen van dementie en hoe zij het best kunnen omgaan met mensen met dementie. Er zijn onder andere speciale trainingen om dementievriendelijk op je werk te zijn.

- 2p 24 Leg uit hoe een training over dementie het referentiekader van werknemers verandert en ervoor kan zorgen dat gebeurtenissen zoals beschreven in regel 22 tot en met 28 van tekst 5 niet meer plaatsvinden. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip referentiekader;
 - een omschrijving van het begrip selectieve perceptie.

Gebruik tekst 6.

Er zijn verschillende hypothesen over de mate waarin massamedia invloed hebben op mensen. Een voorbeeld van zo'n mediahypothese is de cultivatiehypothese.

In tekst 6 geven The en Olde Rikkert een verklaring voor het beeld dat mensen hebben van mensen met dementie.

- 2p 25 Leg uit welke **andere** mediahypothese in deze verklaring te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de naam en de omschrijving van een mediahypothese;
 - informatie uit tekst 6 waarin deze mediahypothese te herkennen is.

Gebruik tekst 6.

In het rapport 'Een samenhangend beeld van dementie en dementiezorg' van de overheid staat het volgende:

“Uit een onderzoek blijkt dat het krijgen van de diagnose dementie een enorme impact heeft op iemands identiteit, met gevoelens van verlies, boosheid, onzekerheid en frustratie tot gevolg. De wens om hun vroegere identiteit te behouden, kan ertoe leiden dat mensen met dementie terughoudend zijn om hun diagnose te delen met familieleden of de bredere sociale omgeving.”

Er kan een spanning bestaan tussen persoonlijke en externe collectieve identiteit.

- 3p **26** Beredeneer dat deze spanning kan verklaren dat iemand met de diagnose dementie deze diagnose niet graag deelt met de bredere sociale omgeving. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van externe collectieve identiteit met een voorbeeld daarvan uit tekst 6;
 - de omschrijving van het kernconcept identiteit.

Mensen met dementie lopen een verhoogd risico op sociale uitsluiting.

In het rapport 'Een samenhangend beeld van dementie en dementiezorg' van de overheid staat:

“Door de beperkingen van de ziekte is het vaak moeilijk om (...) contacten te onderhouden, bijvoorbeeld omdat gesprekken moeizamer gaan, of omdat anderen niet goed weten hoe ze met de persoon met dementie moeten omgaan. Ook zorgen de beperkingen ervoor dat het moeilijk is om vrijwilligerswerk uit te voeren, of deel te nemen aan het verenigingsleven.”

- 1p **27** Op welke component van sociale uitsluiting lopen mensen met dementie een verhoogd risico volgens het bovenstaande citaat?

Opgave 3 Een dementievriendelijke samenleving

tekst 5

Toespraak staatssecretaris Van Rijn bij EU-conferentie over dementie

(...) In Nederland woont 70 procent van de mensen met dementie thuis (...). Ze wonen in ons dorp, in onze buurt, in onze straat. Velen van hen
5 kunnen nog heel lang goed functioneren. Ze willen ook niet als ziek en zielig beschouwd worden. (...) Het enige wat ze soms nodig hebben is een beetje extra aandacht,
10 een duwtje in de goede richting. Zij zijn zo gebaat bij mensen die doorhebben wat er aan de hand is als iemand het even niet meer weet bij de kapper of zonder bestemming
15 de bus instapt. En zo kwamen we tot het idee van de dementievriendelijke samenleving. Een campagne die we vandaag graag presenteren.
20 Eigenlijk is het idee voor die campagne begonnen met een telefoongesprek. Een jaar geleden kreeg een keurige Amsterdamse dame een telefoontje van de politie
25 van Doorn (...). De agent zei: "Uw moeder is aangehouden wegens winkeldiefstal, kunt u even langskomen?" (...)
Onderweg naar het politiebureau
30 beseftte ze dat haar moeder dus niet gewoon een beetje vergeetachtig was. (...) Ze vergat nu dus ook om te

betalen in de supermarkt. Ze leed aan een ziekte. (...)
35 (...) De eigenaar van de supermarkt heeft het signaal begrepen. Hij riep al zijn medewerkers bij elkaar en zei: wij gaan mensen die vergeetachtig zijn niet aangeven bij de politie, we
40 gaan ze een handje helpen. Voortaan zeggen we dan: Zal ik dit even voor u terugleggen? Zal ik u even helpen met betalen? Kan ik u helpen met zoeken? Een jaar na deze
45 gebeurtenis ben ik op bezoek geweest in die winkel in Doorn om hun het predicaat 'dementievriendelijke supermarkt' uit te reiken. Dat staat daar nu met een
50 groot plakkaat op het winkelraam en de manager is er terecht heel trots op. En omdat deze supermarkt een vestiging is van de grootste winkelketen van Nederland, zijn er nu
55 veel meer van zulke supermarkten in Nederland. Bij heel veel vestigingen krijgen de medewerkers scholing in omgaan met mensen met dementie. (...) Na deze supermarktketen
60 volgde de grootste busmaatschappij. En daarna verschillende gemeenten. (...) En nieuwe partners sluiten zich aan: van banken en verzekeraars tot campingbeheerders. (...)

bron: samendementievriendelijk.nl, 2016

tekst 6

Strijd tegen (...) dementie: 'Er valt nog lang goed mee te leven'

Wilsonbekwaam, incontinent en vergeetachtig. Wanneer het over dementie gaat, doemen al snel beelden op van wegkwijnende
5 mensen in verpleeghuizen. Dementie als het allerergste dat iemand kan overkomen. Reclamespots met teksten als 'Alzheimer verwoest levens' versterken dit gevoel.
10 Maar dit is slechts een klein deel van de werkelijkheid, vertellen wetenschappers Anne-Mei The en Marcel Olde Rikkert in *Nieuwsuur*. (...)
Wat zelden wordt getoond, is de
15 grote groep die na de diagnose met

wat hulp zelfstandig thuis woont, ondernemend is en het leven nog absoluut de moeite waard vindt. (...)
De eenzijdige focus op de eindfase van de ziekte in de media en politiek is schadelijk. Het staat een dementievriendelijke samenleving in de weg, stelt Marcel Olde Rikkert vast. (...)
25 "Die beelden maken dat we nog steeds als samenleving denken: ja, maar dat zijn toch wel heel gestoorde mensen, allemaal heel erg zielig en daar moeten we toch eigenlijk niet te
30 veel mee te maken hebben." (...)

bron: nos.nl, januari 2018